

עטרת תפארת

**במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שביעי מהחברות הגרמ"י שניידר שליט"א**

"דין ורחמים"

פתיחה

כפי שהגדיר רבן של ישראל מרן הגר"ד לנדו שליט"א בדבריו השבוע, אנחנו נמצאים כמצב ש"דין ורחמים" משמשים בערבוביה. וכך ניתן לומר שמוחשבות בני אדם בתקופה קשה כזאת, נמצאים ג"כ בערבוביה, ויתכן שזה חלק מהגזירה שנגזרה בראש השנה על "תקופה זו". ובודאי הקב"ה ברוב רחמי וחסדיו המרובים, "אוהב עמו ישראל", ו"שומר עמו ישראל", וישענו בקרוב, ונראה נסים ונפלאות.

ביצד לנהוג...

והנה אחד מהדברים שחם בהם בחירות, הוא המישור "המעשי", ביצד לנהוג בכל תהלוכות החיים בימים טרופים אלו, והעירוני להבהיר מעט את הדברים.

והנני מקדים ואומר שלא באתי "להורות" ח"ו, כפי שמוכן וברור, רק אנסה בעזרתו ית"ש לכתוב מהדברים שזכינו לראות ולשמור, ווישנן דברים מכלל רבותינו זצוק"ל ויבלחט"א.

מצות "ונשמרתם"

והנה מצות "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", היא מצוה מתרי"ג מצות, וכל יהודי מחוייב לקיימה בתכלית, בלי לזלזל בה ח"ו בחוט השערה! וכפי שמהירים ובאים רבותינו כל הזמן. אמנם ביצד קיום מצוה זו, הדבר משתנה בכל עת ובכל דבר לפי ענינו ומקומו, כמובן. ולדוגמא בימי "ספירת העומר" ה' מזהיר רבנו "ביותר", שלא להיכנס למקומות "מים" כי מים זה מקום סכנה. וכן בשבועות של פרשיות התוכחה, בחוקתי וכי תבוא, ה' מזהיר מליסוע לדברים שאינם הכרחיים, ועוד דוגמאות, שלא תמצא בשו"ע, רק אולי בספר חסידים נמצאים כמה דברים. ולכן זמנים כאלו, אין לנו "מפורש" שולחן ערוך עם מ"ב, האיד מתנהגים בכל פרט ופרט, אלא הדבר נתון ל"חכמי ופוסקי הדור" להורות את המעשה אשר יעשון.

זכות המצוה וח"ו לחיפך

ובנוסף, היות ומדובר על חיבת קיום מצות "ונשמרתם", הוי אומר שלא הפשט שאם תעשה כך וכך, בודאי תינצל, ואם תזלזל, ח"ו... רק זוהי "חובה לעשות השתדלות" כפי הדרכים הנצרכים כדי להינצל מסכנה, ואין קשר בין הפעולה לתוצאה, כמו בכל עניני השתדלות לפרנסה ורפואה ושידוכים וכדו'.

רק שאם אדם לא נזהר, או העבירה הזאת, יכולה להיות לו למקש שייענש ח"ו על שזלזל. וכן לצד הטוב הביא רשכבה"ג שליט"א במשאו בשם מרן הרב מבריסק זצוק"ל שכשמקיימים ונשמרתם, זכות "המצוה" מוגינה שלא ינזק.

כללי ההנהגה "משנתנים"

ורואים שהוכח השתדלות "המעשית", משנתנית לפי דרגת האדם, ולפי מקומו ועוד, וכפי שמבואר בחז"ל הק' על דוד המלך שאמר ארדוף אויבי וגו', וחזקיה המלך אמר אני שוכב על מיטתי וכו', וכך ה' באמת שמתו כל החיילים של סנחריב, בלי שעשה כלום, ועוד מצינו הרבה דוגמאות.

ואף ברורות האחרונים, ידועים ומפורסמים הנהגות "שונות" אצל רבותינו בדרכי ההשתדלות, כי הדברים תלויים בדקויות ופרטים גשמיים ורוחניים שונים.

"הנהגות" והוראות רבותינו

וקודם שנביא כמה "דוגמאות" שזכיתי לראות במשך השנים, נעתיק את לשונו "הזהב" של מרן החזו"א זצוק"ל באמונה ובטחון (פ"א ח'), וז"ל דברי הימים וקורות עולם, הם מאלפים הרבה את החכם בדרכו, ועל תולדות העבר ייסד אדני שכמותו, ע"כ.

פרשת השבוע – ועשו להם ציצית

א' זכורני במלחמת יום כיפור [תשל"ד], כשפרצה המלחמה, והיתה אזעקה בשעת "מנחה" של יום כפור, ובהיותי ילד, בבחב"נ לדרמן, התפלאתי למה אף אחד "לא זו ממקומו", עד שתפסתי שכשנמצאים עם מרן הסטייפלר זצוק"ל חקדוש, אין מה לחשוש, וכך המשיכו להתפלל, עד אחרי מעריב, ואז מיהרו הביתה להרגיע את בני המשפחה. ב' זכיתי לראות באותה תקופה, האיד שבזמן האזעקות, "לא ירד" מרן הגר"ש רוזנבסקי זצ"ל למקלט, רק נשאר ספון בביתו [בקומה שנייה], למעט פעם אחת בשב"ק אחה"צ, שבא לחשתתף "בכחי שע"ה" עם השכנים במקלט, וחזר הביתה, הרבה לפני שהיתה הרגעה. ג' לא מוש מגד עיני החזיון הנפלא, במלחמת "המפרץ" [תנש"א], כשהייתי בשב"ק אחרי מנחה, בכולל חזו"א, ולפתע היתה אזעקה, וכולם ברחו, רק הגאון הגדול ר' משה דייטש זצ"ל [שאמרו בשם מרן החזו"א זצוק"ל שהי' ראוי להיות בסנהדרין], נשאר יושב ליד השולחן עם גמרא, וממשיך ללמוד "בנעימה" בלא ח"י כלום! ואף שהכולל נמצא בגובה ו"כולו" חלונות.

ד' שמעתי בתקופה הנ"ל, את רשכבה"ג מרן הרב שך זצוק"ל אומר, מי שיושב "בבית מדרש" לא צריך לרדת למקלט, אך מי שמחזין לבהמ"ד, שיירד.

ה' וכן הורה רבנו מרן בעל אילת השחר זצוק"ל בישיבתו הק' "גאון יעקב", שאם יש אזעקה באמצע הסדר, יש "לסגור את החלונות" ולהמשיך ללמוד.

ו' וכן בנוגע להנהגה בבית בב"ב, אמר רבנו ליבלחט"א אאמור" שליט"א, שצריך רק לסגור את "התריסים", מפני חשש "הדף". ז' וכך שומעים בהקלטה את מרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח זצוק"ל באמצע שיעורו, שאומרים לו שיש אזעקה, ומשיב, "יש אזעקה, תישארו פה, תסגרו את התריסים, יש כאן השתדלות, וממשיך מיד בשיעור.

מחלוקת, לשון הרע... – סכנה!

ועוד יש להאריך בדוגמאות, שראינו ושמענו אצל רבנו, בכל תקופת מלחמה, הוראות "שונות" לכל א' לפי מקומו ושעתו. ובדוגמא אמר שמקום שיש שם ח"ו "מחלוקת" צריך להיזהר יותר...

וכן אמר "כפשיטות" השבוע מרן פוסק הדור שליט"א על בית הכנסת "שנהרב" מטיל, שאם לא היו מדברים שם לשון הרע ודברים בטלים "לא ה' נחרב".

"עיני" העדה

והפשט בכל זה, כי בתקופה של "דין ורחמים" בלשונו הטחור של מרן שליט"א, ההנהגות "בפעולה" משתנות לפי דברים "שמימיים", הניתנים לראות רק לעינים הרוחניות של אותם זקני הדור שמאיר השי"ת את עיניהם בכך.

לא "נס" אלא "ההנהגה" בכך

וממילא כשמדברים על לסמוך על "נס", משתנה הדבר הרבה מאד. וכמו שהורה השבוע פוסק הדור מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א בשיעורו, ש"המזכה את הרבים", מוגן ושמור, ויכול ליסוע רגוע, וכן על דרך זה הרבה דברים משתנים.

וכן הורה רבינו זצוק"ל ליבלחט"א הגאון ר' ליפא פלמן שליט"א ששאל במלחמת המפרץ, אם ליסוע למסור שיעור בת"א, והורה לו ליפוע, וכהנה רבות.

ההנהגה "בב"ב"

ממילא כשאמר מרן החזו"א זצוק"ל על בני ברק שהיא "מוגנת", כפי שאמרו רבותינו, מרן שר התורה זצוק"ל, ורבנו מרן בעל אילת השחר זצוק"ל, ופוסק הדור מרן הגר"י קרליץ זצוק"ל [כמובא בחוט שני], ויבלחט"א מרן פודה"ד הגר"י שליט"א, הכריעו דברים "למעשה" עפ"י זה, ולא מבח "נס", רק שכאן משתנים כללי ההשתדלות בדברים ממימיים.

במתני' ריש ביצה, תנן ובית הלל אומרים לא ישחוט אא"כ יש לו עפר מוכן מבע"י. בגליון מהרש"א (יו"ד סי' כ"ח) הק' מ"ש ממש"כ המרדכי דמותר ללבוש בגד ד' כנפות, כשלא יוכל להטיל בו ציצית. וי"ל דלבישת הבגד שזה דבר הרשות אינה חלק מהציצית, משא"כ כיסוי הוא גמר המצוה של שחיטה, לכן אם יודע שלא יוכל לכסות, אסור לו לשחוט, [אילת השחר ביצה].

הוראה "ברפואה"

ולחדד מעט, הנה כשבאו אצל רבן של ישראל מרן בעל הקהלות יעקב זצוק"ל, עם צילום "חמור מאוד", שהרופאים אומרים "לנתח דחוף", ואמר מרן נחרצות "אין כולם", ולא לנתח! כפי שידוע כמה מקרים כאלה, האם זה נקרא לסמוך על "נפס", או שזוהי הוראת התורה בדנינו ונשמרתם.. ואדרבה איז למי שלא ישמע...

כח "התורה" זה הכל!

ולחשכיל הדברים, הנה בתקופה האחרונה בפרט, "זועק" ו"חוזר וזועק" רשכבה"ג מרן הגר"ד לנדו שליט"א ש"כל כוחינו" רק בזכות "התורה", עד שזעק השבוע בטלפון, "בדם לבו" לאחינו היקרים שבגולה, שאם לא יסייעו למוסדות התורה בעת, וח"ו תתמעט תורה רח"ל, "הם יהיו אשמים" בכך, כי זה "כל קיומנו".

וכן כל נושא הגיוס רח"ל, שזעקו וזועקים רבותינו, שה"ו בלי תורה אין כלום! תבוא ותשאל הרי אין סומכין על "הנפס".

והרי התשובה ברורה לכללנו, שזה "נפס" רק זה הטבע! כמו שמלא בדברי חז"ל הק, שכל הכוח לנצח במלחמה הוא "רק על ידי לימוד התורה".

מי ישמור?

וכפי שהבאנו כבר, שהשיב רבנו זצוק"ל לאותו שטען אם כולם ישבו וילמדו, מי ישמור על הארץ? וחידק רבנו ואמר – אם כולם ילמדו, "לא יצטרכו חיילים כלל..." ושוב ישאלו, הרי אין סומכין על "הנפס". והתירוץ הוא שזוהי "מציאות", לא נס!

סיכום הדברים

ונשמרתם, היא "מצוה דאורייתא" בלי ספק, והוכח גמורה לחיזוק, וח"ו לזלזל. רק איך ההנהגה, הרב תלוי בעיקר בשני דברים.

א' בדרגת האמונה והבטחון, ב' במקום ובנתונים כפי שהורנו רבותינו.

וכל ערום יעשה בדעת, וב"ה חותיר לנו אלקים לפליטה גדולה, את "גדולי ומאורי הדור" ומורי הוראות ותיקים שליט"א שעונים לכל שואל, כמה שמתעוררת לו שאלה בדנינו ונשמרתם".

ואביא בקצרה כמה הוראות.

בנוגע להעיר ילדים בזמן אזהרה. מרן פוה"ד שליט"א כתב במכתבו "לא להעיר". וכפי שהורה רבנו זצוק"ל לסמוך על דברי מרן פוה"ד הגרי"ז שליט"א "הלכה למעשה", ממילא זה הפסק! ובנוגע לבנייה למרחב "מגורי", הורה רבינו זצוק"ל בשנת תשע"ד גם בב"ב" מחובת השתדלות לשמוע להוראות פיקוד העורף, על אף שהדגיש "שארן השטן שולט בב"ב". אמנם הי' מובן שמספיק לשהות בחדר מדרגות או בחדר "פנימי", וכמוכן רק במבנה כנוי, [לא קאראונו]. והדגיש שאין לדון משום "הפסק" באמצע שמונה עשרה, או באמצע הלימוד.

וכששאל אחד מראשי הישיבות אם להפסיק גם באמצע שיעור כללי? הגיב רבינו – וכי שיעור כללי דוחה פיקוד נפש?

ומצד שני כשנשאל אם צריך להפסיק את הלומדים, כ"שלא שמעו" את האזהרה. לאחד אמר "אם לא שומעים, כנראה שמשמים יודעים שזה לא נוגע להם". ולאחר ששאל, אמר את טענת רבי ישראל סלנטר שיש שאלות של פיקוד נפש, שלא פשוט להכריע בזה.

ה"שבת" תובעת – מאתנו!

בחורף תנש"א כליל שבת קודש א' נפל ט"ל – סקאד ענק, על בית ברחוב יונה ברמת גן, ממש מעבר לקו גבול בני ברק, וכידוע שהעירוב העירוני חולק את שני צידי הרחוב שם, והפיל את הבניין.

וכמוכן ראו כולם את גודל דיוק הדברים, והתפעלו האיד שנתקיים במילואו דבר החזו"א זצוק"ל, שהור ע"ז הרבה מאוד רשכבה"ג מרן הגר"ק זצוק"ל, שבני ברק מובטחת מפצצות, ובדרך אגב, באותה תקופה נפלו ארבע טילים בארבע "גבולות ב"ב", והי' הדבר לאות ופלא. אך סיפר לי ידידי המיוחד הר"ח צ"ר ר' מנחם הלוי בירנבוים שליט"א [באשר לא הייתי באותה שבת בב"ב], שלאחר תפילת ותיקין אמר רבנו, למה זה נפל דוקא "בגבול" בני ברק, [פי' ולא רחוק יותר]. כי "השבת תובעת את כבודה". והיינו שהקב"ה רוצה לעורר "אותנו" תושבי בני ברק "להתחזק בענין שבת קודש", עכ"ד.

"אוהבים דבריה" – נורת השמל "אש"

סיפר מרן רח"י הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצוק"ל שמרן הגאון רבי חיים עוזר גרודזנסקי זצוק"ל, הי' מברך בורא מאורי האש, בחבדלה, על נורה של השמל [שהי' פעם עם חוט ברזל לוחט]. ועשה כן בכונה, כדי שאנשים לא יזלזלו בחללקת מנורה כזאת בשבת קודש, בחשכם שאי"ז "אש".

ברכות התורה באמצע הלילה

כמובן שלאור המצב, מתעוררים הרבה מאד שאלות, שלא מצויות כ"כ בימים כסדרן. ואחת השאלות שמתעוררות לאור "ההתעוררות" באמצע הלילה, הי' ישמרו, מה עושים עם ברכות התורה, היות ובדעתו לחזור ולישן, [עי' מ"ב סי' מ"ז סקי"ט מה שדן בזה].

ואזכיר פתרון "הילכתא" שאמר רבינו משמו' דהגאון הגדול רח"ש גריינימן זצ"ל, שהי' נוגע הרבה אצל רבנו, שהי' קם באמצע הלילה ללמוד, ואח"כ חוזר לישון עוד. ויעץ לו שיאמר "ברכה אחת" מברכות התורה באמצע הלילה, ואת הברכה השניה יברך בבוקר כשיקום פעם שני, וכן נהג רבינו למעשה, [ראה בתמונה, פתק שרשם תזכורת לעצמו, מה הוא צריך להשלים בבוקר].

והביא רבינו ראי' דבכדי שיחא מותר ללמוד, לא מעכב "שתי הברכות", שהרי מבואר בגמ' ברכות (י"א ע"ב) שהי' אמוראים שבירכו רק ברכה אחת, וע"כ שזה מספיק כדי להתיר ללמוד, ורק חז"ל תקנו לברך את כל הברכות, כמו תפילה.

מתוקים מדבש – ברכה "אחריתא"

רבן של ישראל רשכבה"ג מרן הגר"ד לנדו שליט"א בדבריו ההוצבים על "חובתנו" בתקופה זאת, אמר כך – עלינו לקיים את תפקידנו ביתר שאת, ללמוד וללמוד ושוב ללמוד. להיות שקועים בתורה, ללמוד שעות רצופות, ולחיות את התורה, "להתלהב מקושיה", ו"להתענג" על דברי תורה, ע"כ.

ולכן נראה בל"נ להביא קצת מהקושיות "עצמות" שהי' תמה בהן רבנו זצוק"ל, ורובן לא עלתה בידו ליישב לדבר.

ונתחיל אי"ה בדבר של "שמחה". מנהג העולם בברכות חופה ובשבע ברכות, לכבד את החשוב שבקהל בברכה "אחריתא", והי' תמה שלכא"ו זה נגד מה שמבואר בש"ס בכמה מקומות, שהמכובד ביותר, זה "הראשון".

גם בסוגיא בנדרים בנוגע לוקדשתו, אמרו לברך "ראשון" וכו', וכן בגיטין פרק הנזקין מפורש שהמברך "ראשון" הוא החשוב, ונשאר בצ"ע.

בצ"ע.

יומא טבא לרבנן

בשבת יהודי' לבורא ית"ש, על שזכינו לחוג סיום ההלכות בספר "דרך חכמה" מרשכבה"ג מרן שר התורה זצוק"ל, בלימוד יומי עם ידידי רח"ה ר' כמס לחמי שליט"א.

ונחג הסיום במקום "בו עסק רבנו" בתורה"ק ימים ולילות – בביתו הקדוש. בהשתתפות יבלחט"א בנו הגאון ר' יצחק שאול שליט"א.

יהי רצון שנזכה שתעמוד לנו זכות רבנו הגדול, ללמוד וללמוד לשמור ולעשות את כל דברי תלמוד תורה הק' באהבה, ולשפיע ברכות עד בלי די.

דבר מעניין סיפר ידידנו ר' כמס שליט"א שלפני "עשרות שנים" בהיותו משמש את הגאון הצדיק רבי רפאל יעקב ישראל זצ"ל בעל מנוחת אחרון מסארסל בצרפת, הי' חוזר ומשנן להם הרבה את ההלכה הראשונה ברמב"ם בהל' בית הבחירה, מצות עשה להיות בית מוכן וכו'. הלואי שנזכה לזה בקרוב מאד.

"קורח"

הי' מזהיר רבנו "מאד" בשבוע שלפנינו, פר' קרח, מכל נדנדו של חיכוך "בין אדם לחבירו", כי בשבוע זה שמן המחלוקת פועל חזק מאד, הישי"ת יצילנו.

לזכרון עולם

הרבנית הצדקנית מרת תמר שטיינמן ע"ה ב"ר שמואי שרגא ע"ה א"ח למרן רבנו זצוק"ל, זכויותיה העצומות יעמדו לה ולכל משפחתה, ולכל ישראל. יום היא"צ שב"ק ב"ה סיון.

לזכר עולם יהי צדיק

מור' מרן רח"י הגאון רבי מיכל יהודה ב"ר משה דוד לפקוביץ זצוק"ל, יא"צ כ"ז סיון.

העיד רבנו שזכו לנהל "יהדות" את הישיבה קטנה פוניבז', למעלה מארבעים שנה "בלי שום חילוקי דעות".

זכויותיו "בלי סוף" בהרכבת תורה והאדרתה מתרבות והולכות תמיד, וכידוע בשנת "תנש"א" בתקופת מלחמת המפרץ, הי' מחזק הרבה מאד באמונה ותפילה ועוד את כלל ישראל כנדפס בספר "עת מלחמה". וזכותו הגדולה תגן עלינו ועל כל ישראל.

נר זכרון לאשה הצדקנית מרת זיוה גלינסקי ע"ה ב"ר אליעזר הכהן זילברברג זצ"ל, אשת יבלחט"א ידידי היקר הר"ח ר' ישעיהו שליט"א, נלב"ע ב"ז סיון תש"פ.

לתרומות להפצת הגליון השבועי ולקבלת הגליון ניתן לפנות למס' 055-7600953 וכן בקובץ השבועי "אוצר הפרשה" או למייל לאורו נלך 831626532@gmail.com וכן ניתן להשיג את הגליון מורפס ברשי" 14 קומה ב' ליד הדלת

לתועלת הרבים ניתן להאזין לדברים על פרשת השבוע מרבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה.

ע"י יבדלה"ט החברותא שליט"א כמידי עש"ק בקו אילת השחר שמספרו 0799-555-555 שלוחה 6.